

RAZMIŠLJANJA
OB RAZVOJNIH PROGRAMIH KMETIJSTVA

Pospeševalna služba jasni kmetu čase

Kmetijska pospeševalna služba, ki dela na področju viške občine, zasluži vse priznanje. To priznanje je mogoče utemeljiti z devetletnim uspešnim delom, ki ima tudi povsem konkretne oblike: več kot sto novih hlevov, več kot sto novih silosov, več kot tisoč nakladalnih prikolic, itd. Uspehi so nedvomni in povsod vidni, kmetje pa tudi poudarjajo, kako potrebna je ta služba. O pospeševalni službi, oziroma njenih članih, niti ni mogoče govoriti v množini, saj imajo le dva pospeševalca in se šele pripravljajo, da bodo spet dobili tretjega, ki bo kot dosedanja, polovično na plačilnem spisku občine, polovično pa pri Kmetijski zadrugi Ljubljana. V kmetijsko pospeševalni službi, kjer budno spremljajo vsak korak na svojem področju, imajo v zadnjem času tudi vse več glavobolov: ne skrbi jih le položaj njihove službe, temveč še mnogo bolj položaj kmetijstva kot celote. Opozorila so nedvoumna: kmetijstvo letos začenja spet zaostajati in celo nazadovati. To bi morala biti alarmna sirena, saj je vsem jasno, da je mogoče biti na primer brez nafte in hoditi peš, da pa je človek lahko brez hrane le 21 dni – potem namreč umre. Hrana in njena proizvodnja, kar je ena naših resolucijskih usmeritev, je pod vprašajem v konkretni praksi.

V viški občini imajo tri predele kmetijske proizvodnje: Dobrovo, Podpeč in Ig. V bodoče naj bi imel vsak predel svojega pospeševalca, ki naj bi kot doslej, svetoval kmetom vse. Pospeševalec ni le tisti – kot si to marsikdo predstavlja – ki deli kmetu nasvet, ali je bolje uporabiti na določeni zemlji takšno ali drugačno gnojilo, temveč je praktično deklica za vse. Pomagati mora tako pri izbiri kultur, kot pri snovanju razvoja posamezne kmetije in potem zasledovati ta razvoj, po potrebi izdelati razvojno usmeritev z vsemi ekonomskimi utemeljitvami, ki jih hoče banka, organizirati izobraževanja in predavanja, se posvetovati o vsem mogočem kar tare kmeta... Seznam je predolg, da bi ga naštevali in zaradi obširnosti nalog pospeševalna služba sodeluje s kmetijskim zavodom, kmetijskim inštitutom, biotehniško fakulteto, Zadrugo zvezo in raznimi strokovnimi organizacijami in organi.

Pospeševalec naj bo na terenu!

Težišče dela pospeševalca naj bi bilo na terenu. »To niti ni lahko!« pravi inž. JOŽE GERKŠIČ, pospeševalec v naši občini. »Vedno več nam nalagajo dela v pisarni, kjer nas lovijo takšni in drugačni roki, ki nam jih narekujejo različni organi in moramo zanje zbirati vse mogoče podatke. Morali bi imeti tudi nekoga, ki bi delo usklajeval, pa bi moral potem sedeti v pisarni in »se iti šefa«. Za to je škoda

denarja. Sicer pa sploh ni nikogar, ki bi to plačal.

Težko je še z enim tovarišem obvladovati celotno občino z več kot 3000 kmeti, ki sodijo v našo službo. Če bi vsakega hotel obiskati enkrat letno, bi moral biti stalno na terenu in vsak dan obiskati pet ljudi. To je praktično nemogoče, saj od nekajminutnega razgovora nima kmet nikakršne koristi in mu ni mogoče svetovati. Kmetje nas pogrešajo in sprašujejo, zakaj se večkrat ne oglasimo. Kličejo nas k sebi zelo pogosto, vendar je večkrat to praktično neizvedljivo. Če gre za kako nalozbo, ali tehtnejšo spremembo na kmetiji, pa štiri ali pet ur dolg razgovor s tehtanjem možnosti in nasveti, sploh ni dolg. Od tega je večkrat odvisna celotna usmeritev posetva v bodoče. Potem je treba pri kakšni nalozbi narediti še različne izračune v pisarni, itd. Četudi sva oba na delu krepko po koncu delovnika, delo nenehno ostaja.

Napredek mora biti tudi v miselnosti

Vse naložbe, ki se jih lotevajo na kmetijah, so brez posebnih perspektiv, če jih ne spremlja ustrezna volja in predvsem spoznanje, da je treba iti s časom naprej. Približno 20 odstotkov je v viški občini takšnih kmetovalcev, ki se hitro ogrejejo za novosti in sledijo napredku sproti. Večina: 60 odstotkov je previdnejša in se odloči malce kasneje, petina pa zaostaja in tam je delo za pospeševalca, ki želi napredek, najtrše. Če gospodar sam ne spozna potrebo po napredku, potem je vse zaman. Vse več kmetov spoznava, da je razvoj tudi v kmetijstvu okužen od tempa atomske dobe. Potrditev tega so poleg uvodoma navedenih podatkov o novostih tudi ti: letno v zadnjem času zgradijo okoli 20 novih hlevov, ali jih obnovijo, v TZO Vič uredijo letno tudi 300 novih stojišč za živino, v devetih letih so kmetje nakupili po nasvetu pospeševalcev tudi 90 ventilatorjev, 1500 traktorjev, 300 trosilcev gnojja, 50 cistern za gnojivko, itd. Ves ta razvoj pa je v zadnjem času večkrat močno ogrožen.

Kaj ogroža kmeta?

Za kmeta ni najhujše, če pospeševalec ne more k njemu kadar ga kmet pokliče, ker se mora pač tudi pospeševalec prilagoditi energetski krizi in vsesplošnemu varčevanju. Učinek energetske krize in splošno zaostrenih razmer v gospodarstvu se neugodno zrcali pri kmetu. Položaj kmeta slabijo cene kmetijskih pridelkov, ki so neuravnovešene z ostalimi. Kmetijstvo spremlja takoimenovana večna fazna zaostalost. Vse se podraži in tudi kmet hoče podražiti, pa ne sme, ali mu ne uspe. Ko odgovori na

svoj nemogoč položaj in izgubo s tem, da seveda neha proizvajati, rešujemo na vrat na nos pomanjkanje in odobrimo novo ceno. »V tem času posamezna veja kmetijstva povsem zaostane, ali izgubi korak in posledice čutimo še nekaj let. To vse draži proizvodnjo in s tem, da pripravimo kmeta z nizkimi cenami do tega, da preneha pridelovati posamezen artikel, le dvigujemo cene nad potrebno ravnijo,« pravi inž. Jože Gerkšič. »Kmet ima veselje pridelovati, pa mu to veselje večkrat vzamemo. Pri nas se v sedanjem položaju pojavlja problem malodušja pri kmetih. Tega ne bi smeli prezreti in odpraviti z zamahom roke. To ima lahko resne posledice.

Pred leti smo opozarjali, da bo prišlo do krize z mlekom in je prišla. Enako smo opozarjali za meso (tudi v Naši komuni) in krizo imamo. Sedaj je spet ogroženo mleko. Količina mleka upada. Žalostno je, da se v lastnem SOZD ne moremo dogovoriti in naletimo pri Ljubljanskih mlekarnah na gluha ušesa. Kmet je dobil pri litru mleka dodatnih 35 par, po izračunu kmetijskega inštituta pa bi moral dobiti 62 par. Pri mleku zato interes kmeta upada. Naknadne podražitve so neučinkovite, tako z materialne strani, kot tudi s psihične, saj je proizvodnja artikla, katerega cena nenehno niha, tvegana in se ji odpovedujejo proizvajalci. Posledica je pomanjkanje proizvoda na trgu.

Gnojil ni dovolj

Kmetom grozi pomanjkanje umetnih gnojil. Zaradi uvoznih omejitev bo mogoče zagotoviti – kot kaže sedaj – gnojila le za družbeni sektor kmetijstva. Zasebni

Bo mesa še zmanjkovalo?

sektor oskrbuje tri četrtine trga s hrano. Če zasebni sektor ne bo imel gnojil, bo torej ogrožena proizvodnja in založenost trga. To pove verjetno vse.

Drugi problem, ki je letos zelo pereč, so krmila. Silažna kornica bo sicer dozorela, vprašanje pa je kaj bo s kornico v zrnju. Te bodo majhne količine in bo pridelek dober le, če bo še dolgo časa lepo vreme. Gorje pa, če bo toča, kot je bila ponekod. S travo, oziroma senom, tudi ni najbolje, saj

Jože Gerkšič

junija zaradi moče sploh ni bilo mogoče kositi in sušiti. Neugodno vreme jo je krepko zagodilo in to bo očitno pri krmi. Krmila so zelo draga! Če bodo močna krmila draga, jih kmetje po oceni pospeševalne službe ne bodo mogli kupovati. Posledica bo, da bo živina bolj lačna in da bo torej pri živini redukcija teže. Na koncu pomeni to krizo v prehrani. To ni mala stvar, saj bi to lahko pomenilo uvoz hrane in torej nepotrebne stroške.

Naštete so posledice za širšo skupnost, obenem pa niso nič manj hude posledice za kmeta samega. S kmetijsko proizvodnjo in njeno rastjo smo reševali pri nas tudi socialni problem kmeta. Očitno je to še posebej pri starejših kmetih, ki se niso mogli več preusmeriti (v industrijo, ali kam drugam) in bo z redukcijo proizvodnje nastopil tudi socialni problem tega kmeta. To moramo vedeti že danes, ker prej omenjeno malodušje izvira večkrat iz tega, da kmeta prepustimo usodi in zamrznjenim cenam, dokler se ne znajde na robu, potem pa mu spet malo pomagamo. Takšne miloščine in negotovosti so kmetje siti.

Prej omenjene gradnje hlevov in nakupe mehanizacije je v veliki meri financirala banka s posojili, saj imajo kmetovalci običajno le del potrebnega kapitala. Pred tremi leti ni bilo težav za posojilo za kmeta, sedaj pa banke krčijo kredite. Kmet dobi posojilo za določeno vrsto stroja od banke le enkrat (v življenju!!!) in enako le enkrat za objekt določene vrste. Le za silose lahko dobi posojilo za vsak novi silos znova. Predlagajo sicer sedaj, da naj bi kmet lahko dobil posojilo za traktor spet po 10 letih, vendar predloga niso osvojili.

Banke tudi svojevoljno (po lastni presoji) krojijo kmetijsko politiko. V programu »posojil in razvoja« je tudi konjereja in sicer reja konj kot živali za prehrano, ne pa delovne živine. Banke teh programov sploh ne upoštevajo in enostavno mečejo ven vse, kar je v zvezi s konji. Ob tem je dejstvo, da so možnosti za izvoz konjskega mesa lepe, vendar posojil za to vejo kmetje ne morejo dobiti.

Z novimi vejami so sploh težave. Ovčerejo uvajajo, vendar zavirajo razvoj razne boleznij, ki se pojavljajo. Sadovnjaki in sadjarstvo pa so na Viču odpisani, saj za to ni klimatskih pogojev. Tako so sadna drevesa (predvsem hruške) na Babni gori, Vinjah, Volavjah in Senožetih le žalosten spomin na sanje izpred mnogih let, ko so skušali uvesti na Viču sadjarstvo. Takšnih poskusov sedaj ni več, saj kmetje težko prodrejo v banki celo z načrti, ki zagotavljajo rentabilno proizvodnjo in vsem nam hrano. Vsekakor pa opozorila pospeševalne službe ne bi kazalo prespati!

MILOVAN DIMITRIČ

Pričelo se je pobiranje kmetijskih pridelkov